

اجتهاد

۹ کانون ثانی ۱۳۳۹

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

دائرۀ اجتہادده

" Idjtihad " Constantinople

دوردنجی سنه

حریت فکریه یه خادم

مجلسه کونلری حیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهای صفا

نسخه سی ۵۰ باره

آبونه

س.ه.لک آلق آبلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرائق ۸ فرائق

مصاحبه اجتہاد

طیرانلر ، جریانلر

پک غریبدر : «اجتماعیات» دیجه، حتی بو لکه دن قورقانلر، اورکنلریله کورولویور. برهیئت اجتماعی، برملتی تشکیل ایدن افراد آردسند بر رابطه بولونمازسه، افراد بری برینه قارشى، بری بری نك حقوقه، حیثیت و شرفه رعایت ایتک قیدیه مقید اولمازسه، اخلاق اجتماعییه قوت و متانت ویرلمازسه، تربیه ملیه نك اساسی بو تشکیل ایتمزسه بر «ملت» ناصل تصور و تخیل اولونه بیلیر... بوراسی آکلاشیله ماز. نه چاره که بر قوم، بر قبیله، بر ملت شکننده کومه لنش، طوپلانمش اولان کتله لرده، روابط اجتماعی قوی اولدقجه، اولنلرک پایدار اولدیغی، بو روابط ضعیف بولونجه کوچک بر صدمه ایله قوملرک، ملتلرک، حکومتلرک طارمه طاغنیق بر حاله کلدیکنی تاریخک بوتون صحیفه لری، عبرت بخش لوحه لرله، بزه کوسترییور... اسکندر کیرک ما کدونیدان هندستانه قدر اوزانان حکومتی، اسکندرک وفاتیه یارچه لاندی. لهستان روابط اجتماعیله اویناماسه یدی، داخلی مصادمه لرله بو روابطی قیرمسه یدی، اوغرا دیغی عاقبت ایجه یه اوغرا مازدی... عثمانلیرک موفقیاتنه عالیجنابانه قهرمانلقلری عامل مؤثر اولدی؛ بیزانس محیطک تدبیراتی ده بو موفقیاتی تسهیل ایتش اولدیجی ده انکار ایدیه من...

اجتماعیات ساجه سنده کی انکشافات، بوانکشافه مصروف اولان غیرتکر، همتلر براساسه معطوفدر، بویله اولق لازم کلیر: روابط اجتماعییه تقویه... تربیه ملیه یی اعلا... اخلاق فاضله اجتماعییه تأسیس... جهالت و تعصب دن آزچوق تجرید ایدلمش اولان دماغلرک- عقل وادرا کنه، علم و عرفانه نظرآ دوشونجه لری، محاکمه لری آردسند کی فرقلر، اخلافلر نه اولورسه اولسون - تلقینات ده بواساس دن ایرلمامه لری لازم کلیر... نه چاره که بولزومه انحق، ینه متکامل، علم و عرفان دن، تربیه ملیه دن نصیب لری چوق اولان ملت لره دقت اولونیور... ینه بواساس اطرافده، بومسئله اجتماعیه تدقیق و تحلیل اولونورکن، اثار و افعالی، اقوالی میدان قویان ذهنیتلر، ملتک سویه عرفانه، تربیه مدنیه و اجتماعیه سنه، اخلاق فاضله سنه کوره ظاهر اولور... هنوز قرون وسطی حیاتی یاشامقده اولان ذهنیتلر ایسه نه روابط اجتماعی، نه تربیه مدنیه و ملیه یی دوشونه بیلیرلر. نه ده بونلرک تقویه و اعلاسی، اخلاق فاضله اجتماعی نك تأسیسی مقصدینی بیلیمک واکلامق ایستلر، بیه مزلر، اکلایه مازلر... بناء علیه اک مهم و حیاتی مسئله لری، عقل و منطق آردسند، برکره وضع ایددرک، معادله سنی قوره رق، اوندن سوکره تدقیق و حلنه چالیشمازلر، آداب منظریه رعایتله، تحری حقیقت ایتمزلر... «سقولاستیق» وادیسنه صایمق، حقیقی، حیاتی دوشونمه یه رک، ملتک ترقی و تعالی سنه، موجودیتنه متعلق مسئله لرده

بوموجودیتی قاله آلمیه رق ، خصمی الزام‌دن باشقه برشی دوشونمه مک شویله دورسون، یکی جری اوجاغی قالدیرمق، تعصب و جهالت له کوروکله نه رک طوتوشدیریلان اوجاغک اوزرینه قالدیریلان قازغانی دویروب اوجاغی سوندیرمک ایچون، سلطان محمد خان عدلی، سینه لرجه صبر وانتظاره - که بوسبروانتظار خاقان معظم ایچون خیلی الیم اولمش در - مجبورایدن حادثه لر ایقاعه چالیشیرلر.. بشریتک تاریخ تمدن ونکملی، بزه پک ایی کوستریبور، آکلاتیورکه، بتون ادیان روابط اجتماعیه یی تقویه، تربیه انسانیه یی اعلا، اخلاق فاضله اجتماعیه یی تأسیس مقصدینی تعقیب ایتدیکی حالد، دینلر، دیله دکاری کی استعماله کنیدی یی صلاحیتدار کورن برصنف مخصوصک تملکاتندن اولمش، بوصنف مخصوص قوت و قدرته محتاج بولوندی یی کی، ظالم و مستبد حکمدارلر خلقی، ناسی ایسته دکاری کی ازمک حرص و کفیلرینه، ذوقلرینه اسیر اتمک ایچون بوصنف مخصوص اللرنده واسطه اوله رق قوللاقمقده منفعت کوردکاردن دینی مقصد و غایه سنک بوس بتون عکس و خلافی بریوله سوق ایتمکه چالیشمشلر، حقوق انسانیه یی ازدجکه ازمشدر... قرون و سلطانک مستبد حکمدارلرله رهبانک تأثیراتیله، تاریخ بشریت قید ایتمش اولدینی انکیزیسیون مظالمی بوندن باشقه برشی دکل در...

موجودیتی قورتارمق، ترقی و تکاملنی تأمین ایتمک، حق و حریتی استرداد و اکتساب ایله مک ایچون چالیشان ملترده، حریت ایله استبدادک - حتی بعض یرلرده، فرانسه ده اولدینی کی، پک قانی وقعه لر سبب اولان - مجادلاتنده، تجدد و انقلابی، حیات ملیه نک انکشاف و بقاسنه یکانه چاره کوره رک فدا کارلقلرده بولونان حریت پروران، ملتی ایلریلتمک، نجات و سلامته ایریشدیرمک ایسته یی رهبرانه، عقلاً و فکراً غلبه ایدمه یی محافظه کارلر غننه پرستلر، قرون و سطاده کورولدیکی قرون وسطی ذهینندن قورتوله مامش اولان محیطلرده الآن مشاهده

موجودیتی قورتارمق، ترقی و تکاملنی تأمین ایتمک، حق و حریتی استرداد و اکتساب ایله مک ایچون چالیشان ملترده، حریت ایله استبدادک - حتی بعض یرلرده، فرانسه ده اولدینی کی، پک قانی وقعه لر سبب اولان - مجادلاتنده، تجدد و انقلابی، حیات ملیه نک انکشاف و بقاسنه یکانه چاره کوره رک فدا کارلقلرده بولونان حریت پروران، ملتی ایلریلتمک، نجات و سلامته ایریشدیرمک ایسته یی رهبرانه، عقلاً و فکراً غلبه ایدمه یی محافظه کارلر غننه پرستلر، قرون و سطاده کورولدیکی قرون وسطی ذهینندن قورتوله مامش اولان محیطلرده الآن مشاهده

موجودیتی قورتارمق، ترقی و تکاملنی تأمین ایتمک، حق و حریتی استرداد و اکتساب ایله مک ایچون چالیشان ملترده، حریت ایله استبدادک - حتی بعض یرلرده، فرانسه ده اولدینی کی، پک قانی وقعه لر سبب اولان - مجادلاتنده، تجدد و انقلابی، حیات ملیه نک انکشاف و بقاسنه یکانه چاره کوره رک فدا کارلقلرده بولونان حریت پروران، ملتی ایلریلتمک، نجات و سلامته ایریشدیرمک ایسته یی رهبرانه، عقلاً و فکراً غلبه ایدمه یی محافظه کارلر غننه پرستلر، قرون و سطاده کورولدیکی قرون وسطی ذهینندن قورتوله مامش اولان محیطلرده الآن مشاهده

ارککلر اوچه ما کنه لرندن استفاده اید، جکلر ،
 قادینلری ، قیزلری هوایه قاجیره جکلر ، طوتولما-
 یه جکلر ... برارکک کوز قویدینی بر قادینی ، اوچه
 ما کنه سنه آله رق هیچ بر کیسه نك کورمه یه جکی ،
 نظر بشرک یتیشه میه جکی بر طاعنک تپه سنه ، یوکسک ،
 یوکسک بر قایانک بر کوشه سنه کوتوره جک ... بونلر
 هر درلو تعقیبات دن آزاده اوله رق ، ذوق ایده جکلر ،
 دونه جکلر ، کیسه برشی آکلایه میه جق ... دنیا بوزنده
 بومنحوس اوچه آتسلیله ، عفت و فضیلت مدهش
 ضر به لره اوغرایه جق. سارقلرک ، قاجا قیلرک اککلرینه
 یاغ سوروله جکی ، اقامتگاهلر مضمون قالمایه جنی ، قونداجیلره
 واسع میدان آچیله جنی کبی زو جلر ، زوجه لری نك ،
 بابالر قیزلری نك عفت و ناموسیله اوینامق ایچون بولولطره
 کوتوروله جکندن دائمی بر اندیشه ایچنده بولونه جکلر ...
 فضیلت و ناموس دائمی بر تهدید آلتنده قاله جق ...
 زوجه سنک ، قیزی نك عاشقیله بولولطرده تعین ایتدیکی
 موعدملاقاتی هانکی زوج ، هانکی بابا تقیش و مراقبه
 ایده بیله جک ...؟

ایشته بر ذهنیت ! بو اختراع و کشف مهمک افناسته
 چالیشمش اولانلرده کورولمش اولان بوذهنیه مشابه
 مسائل مهمه اجتماعیه هنزده ، بر طاقم ذهنیتلری بز حالا
 کورمه یورمی یز ...؟

اوچه ما کنه لرینی هنوز طوغار طوغاز ، تخریبه
 چالیشمش اولان بو کنه فکرلر ، قابل سوق و اداره بالونلرک ،
 طیاره لرک ترقیاتنه مانع اولدیمی ، بونلرک اوها و خیالاتندن
 بر نشانه کورولدیمی؟ خلقلک حسیات ناموسکارانه سنی بازیچه
 ایتملری ترقیات و تکملاته سد چکه بیلدیمی؟ حمد اولسون ،
 خیر ، خیر ... چونکه احتمالی یوق ایدی ، حق و حریت
 جریانلری نك ، انقلاب و تجدد جریانلری نك اوکنه
 کچیله هنر و کچیله میه جک ... بو جریانلر روابط اجتماعیه نك
 تقویه سنه ، تربیه انسانیه نك اعلاسنه ، فضائل اخلاقیه
 اجتماعیه نك تأسیسنه معطوف در .

بوکون ملل متمدنه نك کافه سی کبی ، بزده ده قابل
 سوق و اداره بالونلرله طیاره لرک ترقی و تکثیرینه
 چالیشیلور . بونلر مدافعه ملیه نك اسباب مهمه سندن
 بری در ؛ بونی بزده تصدیق ایدیورز . خاقان سابقک
 وهمی ایله ، خلیج ده دونانما قاپانمش ، چورودولمش
 ایدی ؛ ینه او وهمک اثری اوله رق بالونجیلق و طیاره -
 جیلک ده ترقی شو یله دورسون ، سوزی بیله آغزه
 آلتانمش ایدی ... بو حالک بزه نه بویوک فلاکتلر احضار
 ایتدیکنی بالقان حربنده کوردک : نتایج الیمه سنه بویون
 اکدک ... مسائل مهمه حیاتیته ده ، دونانمانک خلیج ده
 قاپانوب چورودولمه سنه مسلکلر و وهملر ، استقبالده
 بزه ده فلاکتلر احضار ایده بیله جک ؛ جای ملاحظه
 بوراسی در ...

مدق هانری روژونک تدقیقاتیله اکلا یورز که
 ایلک بالونلر هوایه طیران ایتدیکی وجو هواده انسانلرک
 جولانی احتمالی انظار بشرده تجل ایله دیکی زمان - که
 یوز اوتوز سنه اولدر - . راهب رهینال کبی ، داوید
 بورژوا کبی بر طاقلری ، بوشیطان ایجادلری نك ، بشریت
 ایچون نه بویوک فلاکت اوله جفی ، هواده انسانلرک
 طیران و جولانی ، عفت و ناموسه ناصل ضر به لر اوره جفی
 کوستر مک ایچون اثرلریاز مشلر ، نشر ایتمشلر .. خوشلرینه
 کیمه یین ، غننه پرستی به مغایر اولان بو ایجاددن
 قوشقولانمشلر ، ایشکلنمشلر ، عوامک حس ناموسیله
 اوینایه رق کنه فکرلرینی مدافعه ایله مک ایسته مشلر در .
 بونلر ، بالونلرک ، طیاره لرک انسانیتنه قدر خدمت
 ایده بیله جکنی ، وطن و ملتک مدافعه سننده نه درجه ده
 اهمیتی اوله جفی دوشونمه مشلر ده دیمشلر که : هواده
 انسانلری اوچوره جق ما کنه لر می ، آلتلرمی ؟ ... بونلر
 ناموس دشمنی در . آشفته مشرب بر قیز ، سودالیسی ایله
 قولایچه بر بالونه بینوب قاجه جق ، ابونی ، قیزلرینی تعقیب
 ایدمه یه جکلر ، اله کچوروب اولرینه وقت و زمانیه
 قاپایامه یه جکلر ... قادینلری قیزلری اغفال ایچون چاپقین

كذلك شو حقیقی ده عیانا آكلادم و مختلف كتابلر مده سويلدم :

امم شرقیه فردیوندن (آندیویدو آلیست) مرکب دکلدرد . تشبث شخصی ایله شرقد بئوک برشی پایله ماز . بزجمیوندن (قوموناریست) ز . بزده هرشی عن جماعه پایلیر . بوعتبار ایله آنغلو - صاقسونلردن فرقرزکلیدر . بوحقیقی آکلایان و (انکلز لرك اسباب تفوق نهیه مستنددر ؟) عنوانیه خیلی فسفسطیهی محتوی بر کتابک مؤلفی اولان آدمون ده موله نك افکارینک پرستشکاری سلطان زاده صباح الدین بك واهمه « تشبث » ایله افکار عمومی یی بك یاکلش بریوله سوق ایتشدرد .

اقوام اسلامیه ده تشبث شخصی آرز ، سرآمدانه انقیاد فکری چوقدرد . كذلك بزده هرشی برماهیت دینیہ اکتساب ایتلیدر که خلقجه قبول اولونسون . بناء علیه معارف ، حرفت ، زراعت ، فکر جمعیت الی آخره ، عالم اسلامده همه حال دیندن مستنبط اولورسه مشر اولور والافلا .

حالبوکه شمیدییه قدر غیر اسلامی برشکلده پاییلان مؤسسات بو قدر مهم نتایج ویرده مش وعادتا ، جمله مزه ، یوصالیهی شاشیر مشلر موقعنده قالمشز .

اسلامیت ادیان موجوده نك اصطفا ایتش واصل رتبه تکامل اولمش بر شکل کالیدر . بوعتبار ایله شریعت احمدیه عینی زمانده بر دین ، بر حکومت ، بر طرز حیات ، بر قانون ، بر دستور اخلاقدر . اون اوچ عصردن بری بز بو « قادرو » داخلنده یاشامشز . وز آنجق عینی قادرو ایچنده ترقی ایدوب رقابتگاه عالمده غلبه ایدمیلیرز . آنک خارجه حقیقه مایز ، همده چیقار ایسه ک قرمیه آتیلمش بالی کی یاشایه مایز .

اسوچک ، نوروچک ، دانمارقه نك ، نورماندیانک ، شمالی آلمانیانک نه قدر معقب سرگذشت دلی قانلیسی وارسه جمله سنک پیقت ، سیقوت ، بریتیتن ، ئوئاش و سائر اقوام ایله اختلاطنیدن ، اوقیانوسک اورته سنده ، سرت بر

فرانسه رجال اختلاطندن بری ، اوزمان بالونلره هجوم ایدنلره بالونلری دنیاده فضیلت و ناموسک مخربی اوله رق اتهام ایله یلرله شویله برمدافعه ده بولونمش : انسانیتک شرفی ، ملتک سعادت ، وطنک سلامتی اوغورنده کی هر درلو تشبثات ، البته مکافات کی کوره جکدر . بو مکافات ، جسارت عالیمجانانه نك ثمراتندن عبارتدر . . . خفیف ماکنه لره راکب اوله رق حیاتلری استحقار و هواده ، طاغیر ، تپه لر ، درملر اوزرنده طیران ایدن جسور انسانلره منعطف اوله جق بر جوق انظار تقدیر و احترامده وار . هر تشبث بردن بره منتج موفقیّت اولمازسه ضرر یوق . وطن و ملتک اعتلاسی ایچون واقع اولان تشبثات جسورانه نك فضیلتی ، متشبثلرک الی الابد مکافات کی در . .

مهمر ر صارو

اوقاف هایون ناظری خبری بك افندییه

استرحامنامه مکشوف

افند من حضر تلری

برخیلی مدتدن بری ، اوقاف هایون نظارتنده ، نظارته مربوط دواژده برتجدد کوریلور . کمال من ومفخرتله تلقی اولونان بوفعالیت ، لاشک ، اثر دواکتزدر . وقوعبولان بو خدمات متمینه متشکر آ ذات سبامیکزه خطاباً شو مکتوبی نشر ایدیورم وطن ایدرم که آتیده اجمال ایدم حکم افکار یالکز بنم دکل ، بر چوقلرینکده محصله آرا واجتهاداتیدر .

ماره شال مولتکه نك شرق مکتوبلرنده مندرج برقره بك بیوک بر حقیقت روحیهی احتوا ایتدیکنندن آتی ، آثار ناچیزانه مده ، کرات ایله نقل ایتدم . بوراده ده - مساعده کزه اغترارآ - آتی بردها ترجمه ایدیم : « روسیه ده اولدیجی کبی ترکیه ده ده حکومت بر عنصر انقلابکار واهالی بر عنصر محافظه کاردر . ترقیات و تکاملات یوقاریدن ، حکومتدن کلیر وعاداتا جبراً اهالییه تشمیل و قبول ایتدیرلملیدر . »